

ANAYASA MAHKEMESİ KARARI

Anayasa Mahkemesi Başkanlığından:

İKİNCİ BÖLÜM
KARAR

İBRAHİM ARDA GEZGİN BAŞVURUSU

Başvuru Numarası : 2019/20425
Karar Tarihi : 1/3/2023

Başkan : Kadir ÖZKAYA
Üyeler : Engin YILDIRIM
Rıdvan GÜLEÇ
Basri BAĞCI
Kenan YAŞAR
Raportör : Fatih ALKAN
Başvurucu : İbrahim Arda GEZGİN
Vekili : Av. Osman KOÇ

I. BAŞVURUNUN KONUSU

1. Başvuru, iş göremezlik tazminatına karar verilmesi talebiyle Sigorta Tahkim Komisyonuna yapılan başvurunun reddedilmesi nedeniyle kişinin maddi ve manevi varlığını koruma ve geliştirme hakkının ihlal edildiği iddiasına ilişkindir.

II. BAŞVURU SÜRECİ

2. Başvuru 27/5/2019 tarihinde yapılmıştır. Komisyonca başvurunun kabul edilebilirlik incelemesinin Bölüm tarafından yapılmasına karar verilmiştir.

3. Başvuru belgelerinin bir örneği bilgi için Adalet Bakanlığına gönderilmiştir.

III. OLAY VE OLGULAR

4. Başvuru formu ve eklerinde ifade edildiği şekliyle ilgili özetle şöyledir:

5. Başvurucunun yolcu olarak bulunduğu aracın sürücüsü ile asli kusurlu olduğu tespit edilen seyir hâlindeki başka bir aracın sürücüsü arasında 1/8/2016 tarihinde trafik kazası meydana gelmiştir. Kaza sonrası Köprübaşı İlçe Devlet Hastanesine kaldırılan başvurucunun sol bacağına femur shaft kırığı olduğu tespit edilmiştir. Akabinde başvurucu ameliyat olmuş ve bacağındaki kırık, plak ve vidalarla redükte edilmiştir.

6. Başvurucu hakkında Salihli Devlet Hastanesi tarafından düzenlenen 3/1/2019 tarihli sağlık kurulu raporunda başvurucu sağlam olarak nitelendirilmiş ve herhangi bir engellilik oranı tayin edilmemiştir. Eskişehir Osmangazi Üniversitesi Sağlık, Uygulama ve

Araştırma Hastanesince hazırlanan 20/3/2019 tarihli sağlık kurulu raporunda ise başvuru sahibinin nihai engellilik oranının yüzde yedi olduğuna, geçici iş göremezlik süresinin olay tarihinden itibaren dört aya kadar uzayabileceğine ve bakıcı ihtiyacının bulunduğuna ilişkin değerlendirilmelerde bulunulmuştur.

7. Başvurucu, vekili aracılığıyla A. Sigorta Anonim Şirketine (Şirket) sunduğu dilekçede sürekli ve geçici iş göremezlik tazminatlarının tarafına ödenmesini talep etmiştir. Şirket, yapılan doktor kontrolleri sonucunda hasar tazminatının ödenmesini gerektiren bir durumun bulunmadığını belirterek talebi reddetmiştir.

8. Başvurucu; kaza neticesinde engellilik durumu oluşmasına rağmen iş göremezlik tazminatının ve bakıcı giderlerinin ödenmemesinin kabul edilemez olduğunu belirterek fazlaya ilişkin hakları saklamak üzere 50 TL sürekli iş göremezlik, 50 TL geçici iş göremezlik tazminatı ile 50 TL bakıcı giderinin ödenmesine karar verilmesi talebiyle 28/3/2019 tarihinde Sigorta Tahkim Kuruluna başvurmuştur.

9. Sigorta Tahkim Komisyonu tarafından verilen 12/5/2019 tarihli hakem kararıyla başvuru kesin şekilde reddedilmiştir. Kararın gerekçesinde, Salihi Devlet Hastanesi tarafından düzenlenen ve başvuru sahibinin sağlam olduğunu belirten sağlık raporunun mevzuata uygun olduğu ve bu nedenle sigorta şirketinin sorumluluğundan bahsedilemeyeceği ifade edilmiştir.

10. Başvurucu nihai kararı 24/5/2019 tarihinde öğrenmiştir.

IV. İLGİLİ HUKUK

11. 3/6/2007 tarihli ve 5684 sayılı Sigortacılık Kanunu'nun "*Sigortacılıktaki tahkim*" kenar başlıklı 30. maddesinin ilgili kısmı şöyledir:

"(1) Sigorta ettiren veya sigorta sözleşmesinden menfaat sağlayan kişiler ile riski üstlenen taraf arasında sigorta sözleşmesinden veya Hesaptan faydalanacak kişiler ile Hesap arasında doğan uyuşmazlıkların çözümü amacıyla Birlik nezdinde Sigorta Tahkim Komisyonu oluşturulur. ... Sigorta tahkim sistemine üye olan kuruluşlarla uyuşmazlığa düşen kişi, uyuşmazlık konusu sözleşmede özel bir hüküm olmasa bile tahkim usulünden faydalanabilir. (Ek cümle : 3/4/2013-6456/45 md.) İlgili mevzuat ile zorunlu tutulan sigortalardan kaynaklanan bu fıkra kapsamındaki uyuşmazlıklar için ilgili kuruluş sigorta tahkim sistemine üye olmasa dahi hak sahipleri bu bölüm hükümlerine göre tahkim usulünden faydalanabilir. ...

...

(12) ... Beş bin Türk Lirasının altındaki uyuşmazlıklar hakkında verilen hakem kararları kesindir. Beş bin Türk Lirası ve daha üzerindeki uyuşmazlıklar hakkında verilen hakem kararlarına karşı kararın Komisyonca ilgiliye bildiriminden itibaren on gün içinde bir defaya mahsus olmak üzere Komisyon nezdinde itiraz edilebilir. ...Beşbin Türk Lirası ve daha üzerindeki uyuşmazlıklar hakkında verilen hakem kararları bu madde uyarınca süresinde itiraz başvurusunda bulunulmaması hâlinde kesinleşir. ... Kırk bin Türk Lirasını üzerindeki uyuşmazlıklar hakkında itiraz üzerine verilen kararlar için temyize gidilebilir. ... Temyize ilişkin usul ve esaslar hakkında Hukuk Usulü Muhakemeleri Kanunu uygulanır."

12. 5684 sayılı Kanun'un "Sigortacılığa tahkim" kenar başlıklı 30. maddesinin gerekçesinin ilgili kısmı şöyledir:

"... Sigorta ettirenler veya sigorta sözleşmesinden menfaat sağlayan kişiler ile riski üstlenen taraf arasındaki uyuşmazlıklar adli yargı mekanizmalarıyla çözümlenmektedir. Ancak sigortacılık alanında ihtisas mahkemelerinin olmaması, yargı sürecinin uzun zaman alması ve masraflı olması, sigortalıların mağduriyetine neden olmakta ve zararın telafisi uzun zaman aldığından sigortanın var olma amacına aykırılık teşkil etmektedir...

Madde ile getirilmek istenilen tahkim sistemi ile, sigorta ettiren veya sigorta sözleşmesinden menfaat sağlayan kişiler ile riski üstlenen taraf arasında sigorta sözleşmesinden doğan tüm uyuşmazlıkların çözümü amaçlanmaktadır. ... Hukuk Usulü Muhakemeleri Kanununda yer alan tahkim sisteminin temel esas ve usulleri çerçevesinde sistem şekillendirilmiştir.

... Tahkim sisteminin işleyişe kavuşması ve uygulama alanı bulması, sigortalıların sistemin tarafsızlığına olan güveninin sağlanması ile mümkün olabilecektir. Bu amaçla, sigorta hakemliği müessesesi tasarlanmış ve belirli niteliklere sahip kişilerin, Komisyona başvurarak listeye kaydolmaları temin edilmiştir. Uyuşmazlığın çözümüne ilişkin Komisyona yapılacak başvuruda, belirli usul ve esaslar çerçevesinde, Komisyonda listeden bir hakem atanacak ve uyuşmazlık tamamen tarafsız olan hakem tarafından çözülecektir."

V. İNCELEME VE GEREKÇE

13. Anayasa Mahkemesinin 1/3/2023 tarihinde yapmış olduğu toplantıda başvuru incelenip gereği düşünüldü:

A. Başvurucunun İddiaları

14. Başvurucu; Sigorta Tahkim Komisyonu tarafından verilen kararda lehine olan sağlık raporunun neden dikkate alınmadığı hususunda bir gerekçe bulunmadığını, iddiaları ve talepleri hakkında özenli bir inceleme yapılmadığını, uğradığı zararların tazmin edilmediğini ve kararın hukuka aykırı olduğunu belirterek kişinin maddi ve manevi varlığını koruma ve geliştirme hakkının ihlal edildiğini ileri sürmüştür.

B. Değerlendirme

15. Anayasa'nın 148. maddesinin üçüncü fıkrası ile 30/3/2011 tarihli ve 6216 sayılı Anayasa Mahkemesinin Kuruluşu ve Yargılama Usulleri Hakkında Kanun'un 45. maddesinin (2) numaralı fıkrasında; bireysel başvuruda bulunulmadan önce ihlal iddiasının dayanağı olan işlem, eylem ya da ihmal için kanunda öngörülmüş olan idari ve yargısal başvuru yollarının tamamının tüketilmiş olması gerektiği belirtilmiştir. Temel hak ihlallerini öncelikle derece mahkemelerinin gidermekle yükümlü olması, kanun yollarının tüketilmesi koşulunu zorunlu kılar (*İşıl Yaykar*, B. No: 2013/2284, 15/4/2014, § 41).

16. Ancak belirtilen hükümlerde yer verilen olağan başvuru yolları ibaresinin başvurunun şikâyetleri açısından makul bir başarı şansı sunabilecek ve bir çözüm sağlayabilecek nitelikte, kullanılabilir ve etkili başvuru yolları olarak anlaşılması gerekmektedir. Ayrıca başvuru yollarını tüketme kuralı ne mutlak ne şekli olarak uygulanabilir bir kural olup bu kurala riayetin denetlenmesinde münferit başvurunun koşullarının dikkate alınması esastır. Bu anlamda yalnızca hukuk sisteminde birtakım

başvuru yollarının varlığının değil aynı zamanda bunların uygulama şartları ile başvurunun kişisel durumunun gerçekçi bir biçimde ele alınması gerekmektedir. Bu nedenle başvurunun kendisinden başvuru yollarının tüketilmesi noktasında beklenebilecek her şeyi yerine getirip getirmediğinin başvurunun özellikleri dikkate alınarak incelenmesi gerekir (*İşil Yaykı, § 42*).

17. Bireylerin vücut bütünlüğü, Anayasa'nın 17. maddesinde yer verilen *maddi varlık* kapsamındadır. Devlet, tüm bireylerin vücut bütünlüğüne keyfi olarak müdahale etmemek ve üçüncü kişilerin saldırılarını önlemekle yükümlüdür. Bu kapsamda kişinin maddi ve manevi varlığını koruma ve geliştirme hakkı yönünden bir başvuru yolunun hangi özellikleri taşıması hâlinde etkili olacağı hususu önemlidir. Anılan hak bağlamında bir başvuru yolunun etkili olduğunun kabul edilebilmesi için o yolun ilgililerin sorumluluğunu ortaya koyabilmesi, diğer bir ifadeyle kusurun tespit edilmesi ve oluşan zararların tazmininin sağlanması konusunda elverişli olması gerekir (*Tanju Bozkurt, B. No: 2014/11917, 17/7/2018, § 34*).

18. Başvuru konusu olayda trafik kazasına dair tazminat talebine ilişkin olarak sigorta şirketine yöneltilen bir uyuşmazlık söz konusudur. Başvurucu; genel dava açma yoluna gitmemiş, ihtiyari bir yol olan ve sigorta ettiren veya sigorta sözleşmesinden menfaat sağlayan kişiler ile riski üstlenen taraf arasında sigorta sözleşmesinden kaynaklanan uyuşmazlıkları inceleyen Sigorta Tahkim Komisyonuna başvurmakla yetinmiştir.

19. Sigorta sözleşmesinden kaynaklı uyuşmazlıklarla ilgili olarak sigorta mevzuatı kapsamında inceleme yapan Sigorta Tahkim Komisyonunun sınırlı değerlendirmelerle karar verdiği açıktır. Ayrıca Anayasa Mahkemesinin *Muhittin Yeşilmen* (B. No: 2016/58665, 10/6/2020,) kararında tahkimin uyuşmazlığın çözümünün taraflara bırakıldığı ihtiyari bir yöntem olduğu ve Sigorta Tahkim Komisyonuna başvurulmakla sigorta hukukundan kaynaklanan uyuşmazlığa ilişkin dava açma imkânından ve adil yargılanma hakkının güvencelerinden feragat edilmiş olacağı da belirtilmektedir (*Muhittin Yeşilmen, §§ 35, 36*). Hukuka veya sözleşmeye aykırı bir fiil nedeniyle başkasına verilmiş olan zararın tazmin edilmesi yükümlülüğünü ifade eden hukuki sorumluluk ise geniş bir hukuka aykırı davranış grubunu kapsamakta ve haksız fiillerden kaynaklı tazminat davaları için tahkimdeki gibi bir sınırlama bulunmamaktadır. Dolayısıyla tazminat davaları, vücut bütünlüğünün ihlalinden kaynaklanan zararlara karşı daha geniş giderim imkânı sunduğundan genel dava yolu olarak nitelendirilmektedir. Zira tazminat davalarında haksız fiil sorumluluğu kapsamında kusur araştırmasına gidilebilmekte ve mağdurlara etkili şekilde giderim imkânı sağlanabilmektedir (*Tanju Bozkurt, § 36*).

20. Bu durumda Sigorta Tahkim Komisyonunun devletin üstlenmesi gereken pozitif yükümlülüklerinin yerine getirilip getirilmediğini tespit etmeye ve kamusal makamların sorumluluğunu belirlemeye elverişli olmadığı açık olduğundan kişinin maddi ve manevi varlığını koruma ve geliştirme hakkı yönünden etkili yol olarak kabul edilemeyeceği değerlendirilmektedir. Bu tür hak iddiaları yönünden tazminat davalarının daha yüksek başarı şansı sunabilecek, kullanılabilir ve etkili bir başvuru yolu olduğu anlaşılmaktadır.

21. Neticede Sigorta Tahkim Komisyonunun Anayasa'nın 17. maddesinin birinci fıkrasının ihlal edildiği iddiasıyla Anayasa Mahkemesine bireysel başvuruda bulunabilmek için etkili bir başvuru yolu olmadığı sonucuna ulaşılmıştır. Tazminat davası yolu tüketildikten sonra benzer iddialarla bireysel başvuruda bulunulduğu takdirde -başkaca bir kabul edilemezlik nedeni olmaması durumunda- esas yönünden ayrıca bir değerlendirme yapılması mümkün olacaktır.

22. Açıklanan gerekçelerle başvurunun *başvuru yollarının tüketilmemesi* nedeniyle kabul edilemez olduğuna karar verilmesi gerekir.

VI. HÜKÜM

Açıklanan gerekçelerle;

A. Kişinin maddi ve manevi varlığını koruma ve geliştirme hakkının ihlal edildiğine ilişkin iddianın *başvuru yollarının tüketilmemesi* nedeniyle KABUL EDİLEMEZ OLDUĞUNA,

B. Yargılama giderlerinin başvuru üzerinde BIRAKILMASINA 1/3/2023 tarihinde OYBİRLİĞİYLE karar verildi.